

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No3
MAXSUS SON

2026

IYUN

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

**BAKALAVR
TALABALARINING
MAQOLALARI
TO'PLAMI**

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr,
iyun, 2026-yil.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Muhammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССОВ ОБРАЗОВАНИЯ ПРИГАРА В ПЕСЧАНО-ГЛИНИСТЫХ ФОРМАХ ПРИ ПРОИЗВОДСТВЕ СТАЛЬНЫХ ОТЛИВОК.....8

Эркинбоева Мафтуна Элдор кизи

XORIY TAJRIBASI ASOSIDA BOLALAR VA O'SMIRLAR TURIZMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI.....13

Ergashkulov Muyinjon, Musinova Mexrangiz

INNOVATSION MENEJMENT VA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI.....18

Muradov Shohjahon Dilshod o'g'li, Ibragimova Saodat Abdumo'minovna

UDK: 005.591.6:658.012.4

INNOVATSION MENEJMENT VA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI

Muradov Shohjahon Dilshod o'g'li

I.Karimov nomidagi TDTU talabasi

Email: shohjahonmurodov1808@gmail.com

Ilmiy rahbar: Ibragimova Saodat Abdumo'minovna

I.Karimov nomidagi TDTU professori

ORCID: 0000-0001-6230-8009

Email: saodatib@yandex.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada innovatsion menejmentning korxonalar raqobatbardoshligini oshirishdagi roli va uni takomillashtirish mexanizmlari, innovatsion rivojlanishning nazariy asoslari, korxonalarda innovatsiyalarni boshqarish tizimlari hamda ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri tahlil qilindi. O'zbekiston sanoat korxonalari misolida innovatsion faoliyat ko'rsatkichlari o'rganildi va innovatsion menejmentning mehnat unumdorligi, eksport salohiyati hamda moliyaviy natijalarga ta'siri baholandi.

Kalit so'zlar: innovatsion menejment, raqobatbardoshlik, innovatsiyalar, raqamli transformatsiya, sanoat korxonalari, innovatsion faoliyat, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalari (R&D), strategik boshqaruv, texnologik modernizatsiya, mehnat unumdorligi.

Аннотация: В данной статье исследуются роль инновационного менеджмента в повышении конкурентоспособности предприятий и механизмы его совершенствования. В ходе исследования проанализированы теоретические основы инновационного развития, системы управления инновациями на предприятиях и их влияние на экономическую эффективность. На примере промышленных предприятий Узбекистана изучены показатели инновационной активности и дана оценка влияния инновационного менеджмента на производительность труда, экспортный потенциал и финансовые результаты деятельности предприятий.

Ключевые слова: Инновационный менеджмент, инновации, цифровая трансформация, конкурентоспособность, промышленные предприятия, инновационная деятельность, научно-исследовательские и опытно-конструкторские работы (R&D), стратегическое управление, технологическая модернизация, производительность труда.

Abstract: This article examines the role of innovation management in enhancing the competitiveness of enterprises and explores mechanisms for its improvement. The study analyzes the theoretical foundations of innovative development, innovation management systems in enterprises, and their impact on economic efficiency. Based on the example of industrial enterprises in Uzbekistan, indicators of innovative activity were investigated, and the influence of innovation management on labor productivity, export potential, and financial performance was assessed.

Keywords: Innovation management, innovations, digital transformation, competitiveness, industrial enterprises, innovative activity, research and development (R&D), strategic management, technological modernization, productivity.

KIRISH

XXI asrda jahon iqtisodiyoti raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, avtomatlashtirish va innovatsion rivojlanishning yangi bosqichiga kirib bormoqda. Globalizatsiya jarayonlarining jadallashuvi, xalqaro bozorlar o'rtasidagi raqobatning kuchayishi hamda iste'molchilar talablarining o'zgarib borishi korxonalar faoliyatiga yangi talablarni qo'yimoqda. Bunday sharoitda korxonalarning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi nafaqat mavjud resurslardan samarali foydalanish, balki innovatsiyalarni yaratish, ularni amaliyotga joriy etish va boshqarish darajasiga ham bevosita bog'liq bo'lib qolmoqda. Shu sababli innovatsion menejment zamonaviy korxonalar faoliyatining strategik yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Bugungi kunda innovatsiyalar iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, yuqori texnologiyalar, ilmiy-tadqiqot faoliyati va innovatsion boshqaruv

tizimlariga tayanadigan korxonalar bozorda barqaror raqobat ustunligiga ega bo'ladi. Jahon banki va OECD ma'lumotlariga ko'ra, rivojlangan davlatlarda yalpi ichki mahsulot o'sishining 60–70 foizi innovatsiyalar va texnologik taraqqiyot hissasiga to'g'ri keladi. Shuningdek, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalariga (R&D) katta hajmda investitsiya yo'naltirayotgan korxonalar mehnat unumdorligi, rentabellik va eksport hajmi bo'yicha yuqori natijalarga erishmoqda.

So'nggi yillarda dunyoda "Industry 4.0", "Smart Factory", "Digital Economy" va "Artificial Intelligence" kabi konsepsiyalarning keng rivojlanishi korxonalarda innovatsion menejmentning ahamiyatini yanada oshirdi. Ayniqsa, ishlab chiqarish jarayonlarini raqamlashtirish, katta hajmdagi ma'lumotlarni (Big Data) qayta ishlash, robotlashtirish va sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish korxonalariga xarajatlarni kamaytirish, mahsulot sifatini yaxshilash va bozor talablariga tez moslashish imkonini bermoqda. Natijada innovatsion menejment korxonalarining nafaqat iqtisodiy samaradorligini, balki ularning uzoq muddatli raqobatbardoshligini ham ta'minlovchi muhim vositaga aylanmoqda.

Jahon Intellektual Mulk Tashkiloti (WIPO) tomonidan e'lon qilinadigan Global Innovation Index natijalari ham innovatsion rivojlanish va iqtisodiy taraqqiyot o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Innovatsion salohiyati yuqori bo'lgan mamlakatlar iqtisodiy o'sish sur'atlari, eksport hajmi va investitsion jozibadorligi bo'yicha yetakchi o'rinlarni egallamoqda. Shu sababli aksariyat davlatlar milliy innovatsion tizimlarni rivojlantirish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish va korxonalarni texnologik modernizatsiya qilishga alohida e'tibor qaratmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham innovatsion rivojlanishni ta'minlash davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mamlakatda iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, sanoat tarmoqlarini diversifikatsiya qilish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish hamda innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, innovatsion rivojlanish strategiyalari, raqamli iqtisodiyot dasturlari va texnologik yangilanishga qaratilgan davlat dasturlari korxonalarining innovatsion faolligini oshirishga xizmat qilmoqda.

So'nggi yillarda mamlakatda innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarish hajmi va innovatsion faoliyat bilan shug'ullanayotgan korxonalar sonining ortib borishi kuzatilmoqda. Shu bilan birga, iqtisodiyot tarmoqlarida raqamli texnologiyalarni joriy etish, elektron boshqaruv tizimlarini rivojlantirish va startap loyihalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha muhim natijalarga erishilmoqda.

Korxonalar faoliyati tahlili shuni ko'rsatadiki, innovatsion boshqaruv tizimini joriy etgan korxonalar bozor talablariga tez moslashadi, yangi mahsulotlarni muvaffaqiyatli ishlab chiqaradi hamda ichki va tashqi bozorlarda yuqori raqobat ustunligiga ega bo'ladi. Innovatsion faoliyatning samarali tashkil etilishi korxonalarda mehnat unumdorligini oshirish, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, mahsulot sifatini yaxshilash va foyda hajmini ko'paytirishga xizmat qiladi. Shu bois innovatsion menejmentni rivojlantirish bugungi kunda korxonalar raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundaki, innovatsion menejmentning korxonalar raqobatbardoshligiga ta'sirini chuqur tahlil qilish va uning samarali mexanizmlarini ishlab chiqish O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga, sanoat korxonalarining eksport salohiyatini oshirishga hamda milliy iqtisodiyotning xalqaro bozorlardagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Tadqiqotning maqsadi innovatsion menejmentning nazariy va amaliy jihatlarini o'rganish, uning korxonalar raqobatbardoshligiga ta'sirini baholash hamda O'zbekiston korxonalarida innovatsion boshqaruv tizimini takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Mazkur yondashuv korxonalarining innovatsion salohiyatini oshirish, ularning iqtisodiy samaradorligini yuksaltirish hamda global raqobat muhitida barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Jahon iqtisodiyotida globallashtirish jarayonlarining jadallashuvi, texnologik taraqqiyot va raqamli transformatsiyaning kengayishi korxonalar oldiga yangi talablarni qo'yimoqda. Bugungi kunda korxonalarining muvaffaqiyati nafaqat mavjud resurslardan samarali foydalanish, balki innovatsiyalarni yaratish va joriy etish darajasiga ham bog'liqdir. Shu sababli innovatsion menejment zamonaviy boshqaruv tizimining muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Jahon Intellektual Mulk Tashkiloti (WIPO) tomonidan e'lon qilingan Global Innovation Index–2025 ma'lumotlariga ko'ra, innovatsion faoliyatga yuqori investitsiya kiritayotgan mamlakatlarda mehnat unumdorligi o'rtacha 25–30 foiz yuqori bo'lib, eksport hajmi esa innovatsion rivojlanish darajasi past davlatlarga nisbatan 1,8 barobar ko'proqni tashkil etadi. O'zbekistonda ham innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda innovatsion rivojlanishni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan institutsional islohotlar amalga oshirilmoqda. Natijada 2025-yil yakunlariga ko'ra innovatsion mahsulotlar hajmi 2023-yilga nisbatan qariyb 2,3 barobar oshgan. Korxonalar raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion menejment mexanizmlarini takomillashtirish masalasi bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot vazifalari: innovatsion menejmentning nazariy asoslarini o'rganish; innovatsion rivojlanish va raqobatbardoshlik o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilish; O'zbekiston korxonalarining innovatsion faoliyati

ko'rsatkichlarini baholash; innovatsion menejmentni takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

MAVZUGA DOIR ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsion menejment nazariyasining shakllanishida Jozef Shumpeterning ilmiy ishlari muhim o'rin tutadi. Olim innovatsiyalarni iqtisodiy rivojlanishning asosiy manbai sifatida talqin qilgan. Uning fikriga ko'ra, yangi mahsulotlar, yangi texnologiyalar va yangi bozorlarning yaratilishi iqtisodiy taraqqiyotning harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Maykl Porter raqobat ustunligi nazariyasida innovatsiyalar korxonaning bozordagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qilishini asoslab bergan. U innovatsiyalarni xarajatlar bo'yicha ustunlikka yoki mahsulot differentsiatsiyasiga erishish vositasi sifatida ko'rsatadi. Piter Druker innovatsiyalarni tadbirkorlik faoliyatining asosiy vositasi sifatida baholab, innovatsion menejmentni korxonaning strategik rivojlanish instrumenti deb hisoblaydi. Kleyton Kristensen tomonidan ishlab chiqilgan "buzuvchi innovatsiyalar" nazariyasi innovatsiyalarning bozor tuzilmasiga ta'sirini tushuntirib beradi. Ushbu nazariyaga ko'ra, yangi texnologiyalar an'anaviy biznes modellarini o'zgartirib yuborishi mumkin.

OECD va WIPO hisobotlarida innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri muntazam o'rganib boriladi. Tadqiqotlar ko'rsatishicha, R&D xarajatlari yuqori bo'lgan korxonalarining rentabelligi va eksport salohiyati boshqa korxonalarga nisbatan yuqoriroq bo'ladi. Mahalliy iqtisodchi olimlarning tadqiqotlarida innovatsion iqtisodiyot va innovatsion rivojlanish masalalari o'rganilgan bo'lsa-da, innovatsion menejmentning korxonalar raqobatbardoshligiga ta'sirini kompleks baholashga bag'ishlangan ilmiy ishlanmalar yetarli emas. Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi, Innovatsion rivojlanish agentligi, Jahon banki, OECD va WIPO ma'lumotlari tashkil etdi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli yondashuv, iqtisodiy-statistik tahlil, qiyosiy tahlil, SWOT-tahlil, ekspert baholash va ilmiy abstraksiya usullaridan foydalanildi.

Tadqiqot obyekti sifatida O'zbekiston sanoat korxonalarining innovatsion faoliyati tanlandi. Innovatsion menejment samaradorligini baholash uchun quyidagi ko'rsatkichlardan foydalanildi: innovatsion mahsulotlar hajmi; mehnat unumdorligi; eksport hajmi; rentabellik darajasi; R&D xarajatlari; raqamli texnologiyalarni joriy etish darajasi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston iqtisodiyotida innovatsion faoliyat ko'rsatkichlari so'nggi yillarda sezilarli darajada o'sib bormoqda. 2021-yilda innovatsion mahsulotlar hajmi 18,2 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilga kelib ushbu ko'rsatkich 42,1 trln so'mga yetdi. Bu esa 131 foizlik o'sishni anglatadi. Mazkur ko'rsatkichlar mamlakatda innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash siyosati ijobiy natijalar berayotganligini ko'rsatadi. Tahlillar natijasida innovatsion texnologiyalarni faol joriy etayotgan korxonalarda mehnat unumdorligi o'rtacha 24 foizga yuqori ekanligi aniqlandi. Shuningdek: mahsulot tannarxi 12–15 foizga kamaygan; eksport hajmi 20–25 foizga oshgan; rentabellik darajasi 15–18 foizga yaxshilangan.

Korxonalar faoliyatining qiyosiy tahlili innovatsion menejmentning iqtisodiy samaradorlikka sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Innovatsion korxonalarda: ishlab chiqarish samaradorligi – 126 birlik; eksport ko'rsatkichi – 122 birlik; foyda darajasi – 118 birlik. An'anaviy korxonalarda esa mazkur ko'rsatkichlar mos ravishda 100 birlik darajasida saqlanib qolgan. Bu innovatsion menejment korxonalarining ichki va tashqi bozordagi raqobat pozitsiyalarini mustahkamlashini ko'rsatadi.

SWOT-tahlil.

Innovatsion menejmentni rivojlantirishning kuchli tomonlari: davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash; yosh va malakali kadrlar mavjudligi; raqamli transformatsiya dasturlarining joriy etilishi.

Zaif tomonlari: R&D xarajatlarini yanada oshirish imkoniyatlarining mavjudligi; innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarini kengaytirish zarurati; texnologik infratuzilmani yanada takomillashtirish istiqbollari.

Imkoniyatlar: xorijiy investitsiyalarni jalb qilish; texnologiyalar transferini kengaytirish; startup ekotizimini rivojlantirish.

Tahdidlar: global raqobatning kuchayishi; texnologiyalarning tez eskirishi; malakali mutaxassislar migratsiyasi.

Innovatsion menejment mexanizmlari. Tadqiqot natijalariga asoslanib, quyidagi mexanizmlar taklif etiladi: birinchidan, korxonalarda raqamli transformatsiyani jadallashtirish zarur. Ikkinchidan, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalariga investitsiyalar hajmini oshirish lozim. Uchinchidan, universitet–ilmiy markaz–

biznes integratsiyasini kuchaytirish kerak. To'rtinchidan, korporativ innovatsiyalar markazlarini tashkil etish maqsadga muvofiq. Beshinchidan, sun'iy intellekt va Big Data texnologiyalarini boshqaruv jarayonlariga keng joriy etish zarur. Oltinchidan, innovatsion madaniyatni shakllantirish va inson kapitaliga investitsiyalarni ko'paytirish lozim.

Tadqiqot natijalari innovatsion menejment va korxonalar raqobatbardoshligi o'rtasida kuchli bog'liqlik mavjudligini ko'rsatdi. Innovatsion faoliyat nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, balki korxonalar yangi bozorlarni egallash imkoniyatlarini ham kengaytiradi. Raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt va avtomatlashtirish texnologiyalarining keng qo'llanilishi innovatsion menejmentning yangi bosqichini boshlab bermoqda. Shu sababli korxonalar an'anaviy boshqaruv usullaridan innovatsion boshqaruv modellariga o'tishi zarur. Shuningdek, innovatsion rivojlanishning muvaffaqiyati korporativ madaniyat, liderlik va inson kapitalining rivojlanganlik darajasiga ham bog'liq ekanligi aniqlandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari innovatsion boshqaruv mexanizmlarini rivojlantirish korxonalar uzoq muddatli raqobat ustunligini shakllantirishda muhim omil ekanligini ko'rsatdi. Tadqiqot natijasida quyidagi xulosalarga kelindi:

- innovatsion menejment korxonalar raqobatbardoshligini oshirishning muhim strategik omili hisoblanadi;
- innovatsion texnologiyalarni joriy etgan korxonalarda mehnat unumdorligi o'rtacha 24 foizga oshadi;
- innovatsion boshqaruv tizimlari mahsulot tannarxini kamaytirish va eksport salohiyatini oshirish imkonini beradi;

O'zbekistonda innovatsion mahsulotlar hajmi 2021–2025-yillarda 131 foizga o'sgan; raqamli transformatsiya va R&D faoliyatiga investitsiyalarni kengaytirish korxonalar uzoq muddatli raqobat ustunligini ta'minlaydi, innovatsion menejment mexanizmlarini rivojlantirish milliy iqtisodiyotning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston — 2030» strategiyasi to'g'risida Farmoni. (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.09.2023 y., 06/23/158/0694-son; 29.12.2023 y., 06/23/214/0984-son).
2. Ibragimova S., Sadullayeva S. DIGITAL ECONOMY AND INNOVATION AS FACTORS OF SOCIAL DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN //Innovation Science and Technology. – 2026. – T. 2. – №. 4.
3. Muradov Sh.D. Digital transformation and innovation management in Uzbekistan. INTERPRETATION SCIENTIFIC JOURNAL "INTERPRETATION AND RESEARCHES" 15.06.2026, 88-91 p.
4. Muradov Sh.D. Iqtisodiy tizimlarni boshqarishda 85/15 qoidasi: mohiyati va ilmiy-nazariy jihatlar. "TALQIN VA TADQIQOTLAR" ilmiy-uslubiy jurnali, 30.01.2026, 45—51 b.
5. Ибрагимова С., Садуллаева С. Innovative methods in production quality management //Interpretation and researches. – 2025. – №. 6. – С. 52.
6. Ibragimova S., Muradov Sh. Trends in the development of the economy and industry in the context of digitalization. INTERNATIONAL JOURNAL OF MANAGEMENT AND ECONOMICS FUNDAMENTAL, Vol. 06 Issue 04 2026, PAGE NO. 14-17 p.
7. Ibragimova S., Muradov Sh. Features of decision making under uncertainty. THE AMERICAN JOURNAL OF MANAGEMENT AND ECONOMICS INNOVATIONS, Received: 12 Feb 2026 | Received Revised Version: 26 Feb 2026 | Accepted: 20 Mar 2026 | Published: 13 Apr 2026, 14—18 b.
8. Abdumuminovna I. S. IMPLEMENTATION OF THE "ESG" CONCEPT IN JOINT-STOCK COMPANIES //INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036. – 2026. – T. 13. – №. 04. – С. 19-24.
9. Abdumuminovna I. S., Dilshod o'g'li M. S. AKSIYADORLIK JAMIYATLARI BOSHQARUVIDA INNOVATSION USULLARNI JORIY ETISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI //«YANGI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI». – 2026. – T. 1. – №.
10. Ibragimova S., Xusainov R. «O'ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH //MUHANDISLIK VA IQTISODIYOT. – 2026. – T. 4. – №. 1.
11. Khusainov R. R., Ibragimova S. A. THE IMPACT OF AUTOMATION AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE STRUCTURE OF EMPLOYMENT IN UZBEKISTAN: GROWTH IN DEMAND FOR HIGHLY SKILLED STAFF AND DISPLACEMENT OF ROUTINE LABOR //Latin American journal of education. – 2026. – T. 6. – №. 2. – С. 91-104.
12. Abdumuminovna I. S. The main ways to ensure the economic security of industrial enterprises in the digital economy //JournalNX. – 2023. – T. 9. – №. 1. – С. 29-33.
13. Abdumuminovna I. S. Management of innovative development socioeconomic systems //Asian Journal of Multidimensional Research. – 2022. – T. 11. – №. 4. – С. 62-66.
14. Abdumuminovna I. S. Features of modern innovative development and formation of innovative system //Asian Journal of Research in Banking and Finance. – 2022. – T. 12. – №. 3. – С. 14-17.
15. Ибрагимова С. ПЕРСПЕКТИВЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В

- УЗБЕКИСТАНЕ //Iqtisodiyot va ta'lim. – 2022. – Т. 23. – №. 2. – С. 123-128.
16. Ibragimova S., Bakhodirova K. Formation of investment activities of energy enterprises //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2023. – Т. 461. – С. 01074.
  17. Ибрагимова С. А., Хусаинов Р. Р. Глобаллашув жараёнида миллий иқтисодиётни инновацион ривожлантириш йўналишлари ва истиқболлари //Экономика и финансы (Узбекистан). – 2021. – №. 3 (139). – С. 62-67.
  18. Liu, Y., Zhang, Z., & Wang, J. (2024). Innovation-driven development, resource efficiency, and environmental sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 418, 140012.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2-Maxsus son.

Bakalavr talabalarining maqolalari to'plami

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100